

19. Познанский В. А. Вопросы теории и практики кассационного производства в советском уголовном процессе / В. А. Познанский. – Саратов : Саратов. гос. ун-т, 1978. – 136 с.

20. Горбачева Е. В. Участие законных представителей несовершеннолетних обвиняемых в уголовном процессе / Е. В. Горбачева // Сибирский юридический вестник. – 1998. – № 2. – С. 41–44.

Надійшла до редколегії 29.08.2011

ТЕРЕМЕЦКИЙ В. И. ПРОБЛЕМЫ РЕАЛИЗАЦИИ ЗАЩИТНИКОМ ПРОЦЕССУАЛЬНЫХ ПОЛНОМОЧИЙ ПРИ АПЕЛЛЯЦИОННОМ ОБЖАЛОВАНИИ ПРИГОВОРА

Рассмотрены теоретические и практические проблемы реализации защитником процессуальных полномочий при апелляционном обжаловании приговора. Исследован объем и пределы реализации защитником права на апелляционное обжалование приговора. Рассмотрены вопросы, связанные с коллизией позиций защитника и его подзащитного и предложено авторское видение их решения.

TEREMETSKYI V. THE PROBLEMS OF PROCEDURAL POWERS REALIZATION BY COUNSEL IN THE STATUTORY APPEAL OF THE SENTENCE

Theoretical and practical problems of procedural powers realization by counsel in the statutory appeal of the sentence are reviewed. The extent and limits of procedural powers realization by counsel in the statutory appeal of the sentence are researched. The problems related to the collision of the positions of defender and his client are reviewed, and author's visions of their solution are proposed.

УДК 343.135(477)

О. Є. СОЛОВЙОВА-ПОЛУДНІЩИНА,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри кримінального процесу

навчально-наукового інституту права та масових комунікацій

Харківського національного університету внутрішніх справ

ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ МЕДІАЦІЇ ПРИ ЗАКРИТТІ КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВ

Висвітлено проблеми провадження у кримінальних справах, що можуть бути закриті на підставі примирення сторін при застосуванні такого способу урегулювання конфліктів, як медіація, та запропоновано низку заходів щодо вдосконалення цієї процедури у кримінальному процесі України. Визначено етапи медіації та надано їх характеристику.

Законодавча регламентація кримінально-процесуальної діяльності надає їй стабільності та виступає проявом найбільш доцільних форм та методів реакції на злочин, де поведінка особи підпорядковується суспільним інтересам швидкого та повного розкриття злочину і викриття винних (ст. 2 Кримінально-процесуального кодексу (далі – КПК) України). Це виступає реалізацією публічного початку кримінального судочинства. Проявом наведеного є ст. 46 Кримінального кодексу (далі – КК) України і ст. 8 КПК України, які закріплюють певну суспільно-корисну мету – економію кримінальної репресії та процесуальних засобів. У кримінальному законі звільнення від відповідальності передбачається у зв'язку з тим, що в деяких випадках немає сенсу піддавати конкретну особу кримінальній відповідальності, оскільки така відповідальність хоча і є фактично і юри-

дично правомірною, по суті, вважається недоцільною [1, с. 338]. Враховуючи це, законодавець вказує, коли недоцільно притягати особу до кримінальної відповідальності (ст. 46 КК України) і як це треба зробити (ст. 8 КПК України). З точки зору публічних інтересів достатньо встановити підставу звільнення і порядок її реалізації, причому незначна за обсягом кількість норм, які регламентують порядок примирення, на нашу думку, саме і свідчить про те, що суспільний інтерес у кримінальному судочинстві в цьому випадку виявляється в прискоренні та спрощенні самої процедури вирішення конфлікту.

На даний час у кримінальному та кримінально-процесуальному законодавстві України не застосовуються норми, які б регулювали процес вирішення конфлікту шляхом використання медіації. Воно хоч і враховує низку

положень міжнародно-правових актів з питань медіації та відновного правосуддя, але все ж таки потребує вдосконалення. Незважаючи на наявність певної правової бази для проведення медіації в Україні (статті 44, 45, 46, 47, 48 КК України та статті 7¹, 7², 8, 9 11 КПК України) є необхідність її вдосконалення з урахуванням досвіду інших країн. Але на цей час відсутнє правове підґрунтя для проведення медіації як процесу примирення сторін, досягнення ними згоди та порозуміння. Тому актуальним є законодавче забезпечення цього аспекту звільнення особи від кримінальної відповідальності та закриття щодо неї кримінальної справи у зв'язку з примиренням сторін.

Окремі питання примирення сторін (застосування медіації) у кримінальному процесі у своїх роботах розглядали такі відомі вчені, як: Х. Д. Алікперов, Ю. В. Баулін, Л. М. Володіна, І. А. Войтюк, Л. В. Головка, О. А. Губська, О. Ф. Ковітіді, Л. В. Лобанова, В. Т. Маляренко, В. В. Сверчков, В. М. Трубников тощо. Однак специфічність застосування медіації залишається недостатньо дослідженим. Тому метою даної статті є визначення порядку та законодавчого забезпечення застосування медіації при закритті кримінальних справ у зв'язку з примиренням сторін. Її новизна полягає в тому, що вперше запропоновано низку заходів щодо вдосконалення порядку примиренням сторін (застосування медіації) у кримінальному процесі України.

Нагадаємо, що медіація є двосторонньою формою вирішення конфлікту, де головними учасниками медіаційного процесу є самі сторони (обвинувачений (підсудний) та потерпілий). У свою чергу, посередником урегулювання конфлікту шляхом примирення є медіатор, який сприяє сторонам у реалізації їх прав на примирення та взаємоузгодження їхніх позицій, забезпечує встановлення між ними контакту, організує та проводить саму процедуру медіації. Так, саме співвідношення у примиренні сторін приватних і суспільних інтересів надає можливість з'ясувати необхідність та ступінь врегулювання процедури медіації. Наприклад, у ст. 6 Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи № R (99) 19 зазначено, що законодавство має сприяти розвитку медіації у кримінальних справах, а ст. 12 «Основних принципів застосування програм відновного правосуддя в кримінальних справах» передбачає, що законодавча влада повинна встановити інструкції та стандарти застосування таких програм [2, с. 53–56]. Наприклад, В. В. Квашис відмічає, що перед системами кримінального

судочинства постає складне завдання досягнення рівноваги між законними інтересами трьох сторін – суспільства, правопорушника та жертви, – це виявляється у розробленні програм урегулювання конфліктів, таких, як примирення та посередництво [3, с. 37].

Ключовим моментом реалізації ст. 46 КК України виступає примирення сторін, оскільки від відшкодування шкоди потерпілій може відмовитися. Під примиренням сторін ми розуміємо добровільне волевиявлення потерпілого на прощення особи, яка вчинила злочин, та досягнення з нею згоди щодо порядку, розміру, засобів та умов усунення шкоди, яка була заподіяна злочином, і досягнення між ними миру. Така позиція збігається з точкою зору, висловленою в постанові Пленуму Верховного Суду України від 5 листопада 2005 р. № 12 «Про практику застосування судами України законодавства про звільнення особи від кримінальної відповідальності», про те, що примирення обвинуваченого, підозрюваного з потерпілим належить розуміти як акт прощення його в результаті вільного волевиявлення потерпілого, що виключає будь-який неправомірний вплив, незалежно від того яка з сторін була ініціатором та з яких мотивів [4, с. 2–4].

Відмітимо, що вирішення питання про примирення з обвинуваченим (підсудним) – це особиста справа потерпілого, його власне право. І процес примирення відбувається виключно між сторонами конфлікту без участі офіційних осіб. Тобто саме примирення і як дії, і як результат здійснюється в межах власних прав та інтересів сторін, які законом не регулюються, а відповідно, має місце приватний початок кримінального процесу. Тому можна стверджувати, що звільнення особи від кримінальної відповідальності і закриття кримінальної справи у зв'язку з примиренням обвинуваченого (підсудного) з потерпілим (статті 46 КК та 8 КПК України) в частині досягнення між ними миру – є виявом приділення законодавцем істотного значення вирішенню конфлікту самими сторонами (він виходить на перший план). Так, С. Г. Келіна зазначає, що передання законодавцем на вибір потерпілого не оцінки ступеня суспільно небезпечного діяння вчиненого злочину, а вирішення питання про шляхи виходу з конфлікту, що виник, свідчить про повагу законодавця до інтересів потерпілої особи і відповідає меті відновлення соціальної справедливості – найважливішому завданню кримінального закону держави [5, с. 80–81].

З наведеного можна зробити висновок, що врегулювання процесу примирення не потребує

такого докладного нормативного забезпечення, на відміну від встановлення підстав і порядку дій для державних органів. Сторони конфлікту, керуючись нормами моралі, поняттями справедливості, гуманізму, милосердя, самі можуть вирішити наявний спір. Це узгоджується і з положенням ст. 7 Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи № R (99) 19 від 15 вересня 1999 р, яка передбачає існування певних вказівок, що визначали б використання медіації у кримінальних справах, але вони повинні характеризувати умови передачі справ на медіацію (зустріч), а також висвітлювати підходи до вирішення питань, які можуть виникнути після закінчення процесу медіації [2, с. 53–56]. У ст. 12 розділу III «Функціонування програм відновного правосуддя» Резолюції Економічної і соціальної ради ООН 2000/14 від 27 липня 2000 р. «Основні принципи застосування програм відновлювального правосуддя в кримінальних справах» так само закріплено, що країнам-учасникам слід встановити за допомогою законодавчої влади інструкції та стандарти, якими визначається застосування програм відновного правосуддя. Як і в Рекомендаціях, у вказаній Резолюції визначено сферу дії нормативної бази. Вона повинна регулювати:

- умови передачі справи до програм відновного правосуддя;
- розгляд справи після відновного процесу;
- кваліфікацію, професійну підготовку фасилітатора¹;
- адміністрування програм відновного правосуддя;
- стандартів компетентності та етичних правил, котрими керується здійснення програм відновного правосуддя [6, с. 48–52].

Як бачимо з наведених прикладів, головна увага приділяється врегулюванню діяльності державних органів та їх посадових осіб, які провадять кримінальне судочинство, а також медіатору при примиренні. Для сторін є достатнім наділення їх правами до початку медіації і після медіації (наприклад, потерпілий має право на примирення з обвинуваченим, підсудним та (або) на відмову від цього, а обвинувачений має право знати про підстави звільнення від кримінальної відповідальності й обставини, які пом'якшують кримінальне покарання; а також

примиритися з потерпілим та вимагати врахувати факт примирення при вирішенні справи по суті), оскільки це вже відбувається в межах офіційної системи судочинства, яка може співпрацювати з громадянами тільки в разі наділення їх відповідними правами та обов'язками. Враховуємо також і те, що в межах безпосереднього провадження у кримінальній справі² контроль за діями сторін та їх відносинами здійснює слідчий, прокурор, суддя, а при проведенні медіації – медіатор. На підставі наведеного доходимо висновку, який цілком підтверджує положення згаданих вище нормативних актів, що найбільш доцільно і необхідно регламентувати порядок діяльності державних органів та їх посадових осіб, які провадять кримінальне судочинство, та медіатора в процесі звільнення особи від кримінальної відповідальності і закриття кримінальної справи у зв'язку з примиренням обвинуваченого (підсудного) з потерпілим, а правове становище осіб – сторін конфлікту слід реалізувати через встановлення низки гарантій забезпечення їх прав та законних інтересів. Такий підхід у вітчизняному законодавстві, на нашу думку, повністю відповідатиме Конституції України, де у ст. 3 людина, її життя і здоров'я, честь і гідність визнані найвищою соціальною цінністю [7].

При визначенні шляхів удосконалення порядку провадження у справах, які можуть бути закриті на підставі примирення сторін, окрім з'ясування того, де і яким чином треба здійснювати правове регулювання цього процесу, виникає необхідність визначити етапи цього процесу та межі його регулювання.

Так, спираючись на міжнародно-правові акти та досліджену нами практику реалізації медіації, думки вчених з цього приводу [8, с. 72–77; 9, с. 393–423; 10, с. 80–81; 11, с. 67–78; 12, с. 135–137], можна визначити такі етапи медіації:

1. Встановлення слідчим, прокурором, суддею низки підстав, які вказують на можливість закриття справи у зв'язку з примиренням сторін (злочин вчинено особою вперше, і саме злочин невеликої тяжкості або необережний злочин середньої тяжкості). Як слушно з цього приводу вказує Ю. В. Баулін, підстава, зазначена в ст. 46 КК України, є імперативною [13, с. 62], тому направити справу до суду,

¹ Термін «фасилітатор» у цій резолюції використовується в значенні справедливої, незаінтересованої третьої сторони, чиєю роллю є фасилітація (полегшення) участі сторін у програмі сумісної роботи [6, с. 48–52].

² Умовно весь процес звільнення від кримінальної відповідальності і закриття справи можна поділити на дві частини: 1) офіційна – провадження у кримінальній справі слідчим або суддею; 2) неофіційна – примирення сторін.

а відповідно і запропонувати сторонам примиритися – це обов’язок слідчого і прокурора. З позиції принципу публічності кримінального судочинства реалізація ст. 46 КК України є певним прискоренням, спрощенням кримінального процесу і дійсно немає сенсу відкладати можливість примирення аж до моменту судового розгляду. Тому додатково можна передбачити, що в разі вчинення особою вперше злочину невеликої (статті 45, 46, 47, 48 КК України) або необережного злочину середньої тяжкості (статті 47, 48 КК України) слідчий та прокурор зобов’язані попередити її про можливість та умови звільнення від кримінальної відповідальності, а копію повідомлення додати до справи.

2. Визначення медіатора в даній справі і можливість проведення програми медіації. Оскільки примирення – це процес добровільний відбувається за згодою сторін, то слідчий або прокурор пропонують сторонам визначити особу медіатора. Медіатор може обговорити разом із посадовими особами можливість медіації, час, потрібний на її проведення, та деякі тактичні її методи. Цей етап безпосередньо пов’язаний із необхідністю створення певної кадрової бази осіб, які можуть провадити медіацію.

3. Одержання медіатором у випадку звернення до нього сторін інформації щодо кримінальної справи від прокурора або слідчого. З цього приводу необхідно погодитися з думкою В. В. Землянської про те, що слід розглядати процес примирення як двосторонню форму вирішення конфлікту між обвинуваченим і потерпілим, але за участю медіатора, оскільки сторони домовляються поміж собою і шукають примирення (іноді за допомогою третьої сторони, яка обирається ними за їх згодою) [12, с. 135–137]. С. Коен визначає форму примирення так само, а тристоронній контроль, пов’язаний із мобілізацією офіційного, формального контрольного відомства, такого, як система кримінального судочинства, що може приписати рішення, вважає незалежним від волі сторін [14, с. 168]. Інформування медіатора є необхідним для з’ясування ним обставин справ, даних щодо особистості та характеристики сторін, обрання відповідної тактики переговорів. Для цього етапу доцільно вирішити в КПК України питання про обсяг інформації, яка може бути надана медіатору. По-перше, передбачити письмову згоду обвинуваченого, потерпілого на цю дію. По-друге, встановити, що ознайомлення може мати місце лише щодо обставин справи та даних про осіб, а вся додаткова інформація може бути отримана за клопотанням медіатора

і за умови згоди сторін в процесі самої медіації. Саме такі дані містить інформація медіатора у Польщі [12, с. 135–137]. По-третє, гарантією нерозголошення відомостей про осіб, матеріали справи, які стали відомі медіатору, є попередженням його про відповідальність у порядку ст. 121 КПК України.

4. Встановлення контакту та особиста зустріч з обвинуваченим. Медіація за своїм характером є процедурою, яка менш формальна порівняно з кримінальним судочинством і яка є необхідною для забезпечення можливості встановлення контакту між сторонами, врахування їх особливостей, пошуку можливого варіанту вирішення конфлікту без жорсткого контролю з боку держави. Попри все, ініціатива на примирення, бажання виправитися та компенсувати шкоду повинна належати обвинуваченому, і якщо він не виявляє бажання взяти участь у медіації, то медіатор на цьому припиняє свої дії у справі. Якщо обвинувачений дав згоду брати участь у програмі примирення, то медіатор далі зустрічається з потерпілим. Під час попередньої зустрічі зі сторонами медіатор пояснює їм мету програми, її процедуру та юридичні наслідки, звертає увагу на те, що відмова не може бути використана як доказ, що обтяжує відповідальність, а факт примирення не може бути доказом вини особи. Також важливим аспектом є роз’яснення правил поведінки сторін під час зустрічі.

5. Організація спільної зустрічі, лише після попереднього побачення зі сторонами та повною їх згодою. Слід погодитися з думкою В. В. Землянської про те, що необхідними умовами для проведення медіації є: наявність потерпілого та злочинця; визнання обвинуваченим факту своєї участі у злочині; добровільність участі сторін; конфіденційність медіації [15, с. 110]. Важливим на цьому етапі є обговорення умов проведення медіації, попередніх позицій сторін, їх вимог, що спрямовані на досягнення позитивного результату зустрічі. Стаття 26 Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи № R (99) 19 від 15 вересня 1999 р. вказує на необхідність врахування потреб та бажання сторін [2, с. 53–56].

6. Сама процедура медіації. У ній, як відмічає В. В. Землянська, може брати участь будь-яка особа, присутність якої буде доцільною (наприклад особа, яка є авторитетом для обвинуваченого (особливо неповнолітнього) і яка може позитивно вплинути на його поведінку – батьки, друзі, сусіди, тренер тощо). Представники служби з роботи з молоддю або соціальної служби для молоді також можуть бути присутніми у разі необхідності на спільній зустрічі

сторін [15, с. 110]. Стаття 26 Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи № R (99) 19 покладе обов'язок на медіатора виявляти належну повагу до сторін та наглядати за тим, щоб вони виявляли повагу одна до одної. Також медіатор несе відповідальність за забезпечення безпеки та створення сприятливої атмосфери для зустрічі. Хід зустрічі можна поділити на два моменти:

- 1) вирішення конфлікту та налагодження відносин між сторонами;
- 2) проведення програми примирення жертви й правопорушника.

Як нами вже було відмічено, примирення, яке відбувається під час медіації, є проявом приватного начала у кримінальному судочинстві, де сторони самі встановлюють певні умови та дотримуються їх, тому чіткої регламентації в законі цей етап не потребує. Визначенню і закріпленню більшою мірою підлягають права та обов'язки, а також можливі дії медіатора. У загальному вигляді це може бути передбачене в КПК України або у спеціальній інструкції для медіатора. На необхідність цього звернуто увагу в Резолюції «Формування української моделі відновного правосуддя» від 11 лютого 2005 р. і підтверджено Резолюцією Економічної і соціальної ради ООН 2000/14 від 27 липня 2000 р. «Основні принципи застосування програм відновлювального правосуддя в кримінальних справах», де в ст. 12 розділу III «Функціонування програм відновного правосуддя» закріплено, що слід встановити за допомогою законодавчої влади інструкції та стандарти, якими визначається застосування програм відновного правосуддя, що стосуються компетентності та етичних правил, котрими керується здійснення програм відновного правосуддя [6, с. 48–52; 16, с. 38–39].

7. Результат зустрічі. Це може бути як згода, що оформлюється у вигляді договору примирення, заяви, мирової угоди, так і недосягнення взаємного порозуміння. Після завершення й оформлення результатів медіації відповідний документ приєднується до матеріалів справи. У свою чергу, медіатор може ознайомити слідчого, прокурора, суддю про причини невдачі медіації зі сторонами, але в будь-якому випадку дотримуючись принципу конфіденційності. Недосягнення примирення, як нами було вже наголошено, не може бути підставою для обтяження відповідальності особи, тому слід передбачити положення про те, що недосягнення між обвинуваченим, підсудним і потерпілим примирення не має юридичного значення і не може бути використано проти обвинуваченого

(підсудного) при вирішенні питання про їх відповідальність та покарання.

8. Оцінка та реалізація результатів медіації слідчим і прокурором при винесенні постанови про направлення кримінальної справи до суду для вирішення питання про звільнення обвинуваченого від кримінальної відповідальності та закриття щодо нього справи у зв'язку з примиренням сторін; а також суддею при вирішенні питання про звільнення обвинуваченого (підсудного) від кримінальної відповідальності на підставі його примирення з потерпілим (ст. 46 КК України). При отриманні позитивного результату медіації посадова особа повинна пересвідчитися, що примирення має добровільний характер і заподіяна шкода була повністю усунена. Для цього слідчий, наприклад, повинен допитати сторони, медіатора, по можливості приєднати документи, які свідчать про поновлення прав потерпілого, встановити, чи не було обмежень прав обвинуваченого або тиску на потерпілого, після чого винести відповідну постанову.

Суддя, отримавши результати примирення, чинить дії, подібні до дій слідчого, після чого виносить постанову про звільнення особи від кримінальної відповідальності та закриття справи, оскільки відповідно до п. 4 постанови Пленуму Верховного Суду України від 5 листопада 2005 р. № 12 «Про практику застосування судами України законодавства про звільнення особи від кримінальної відповідальності», за наявності передбачених у ст. 46 КК підстав звільнення особи від кримінальної відповідальності є обов'язковим [17, с. 2–4].

Так, В. В. Землянська цілком слушно вказує з цього приводу, що у випадку, якщо обвинувачений вчинив злочин середньої тяжкості або навіть тяжкий чи особливо тяжкий злочин, то примирення сторін необхідно враховувати як обставину, що:

- пом'якшує покарання під час винесення вироку (п. 2 ч. 1 та ч. 2 ст. 66 КК України) або обумовлює можливість призначення більш м'якого покарання, ніж передбачене законом (ст. 69 КК України);
- є підставою прийняття рішення про звільнення неповнолітнього підсудного від покарання із застосуванням до нього примусових заходів виховного характеру в разі вчинення підсудним злочину невеликої або середньої тяжкості (ст. 105 КК України);
- є підставою прийняття рішення про звільнення підсудного від покарання з випробуванням у випадку його засудження до позбавлення волі (ст. 104 КК України) тощо [15, с. 110–111].

Такий контроль, на нашу думку, з боку посадових осіб, які провадять процес, не є втручанням у медіацію, а виступає додатковою гарантією прав сторін при примиренні.

Наведений вище аналіз етапів реалізації медіації, що може бути запроваджений в Україні, дозволив нам запропонувати низку заходів щодо вдосконалення процесуального порядку звіль-

нення особи від кримінальної відповідальності і закриття справи на підставі примирення обвинуваченого (підсудного) з потерпілим, а також з'ясувати найбільш неврегульоване місце процедури здійснення примирення (медіації), визначення чого має велике значення для можливості запровадження медіації в Україні і для гарантування належної процедури примирення сторін.

Список використаної літератури

1. Словарь по уголовному праву / отв. ред. А. В. Наумов. – М. : БЕК, 1997. – 683 с.
2. Про посередництво (медіацію) у кримінальних справах : рекомендація Комітету Міністрів Ради Європи від 15 верес. 1999 р. № R (99) 19 // Відновне правосуддя в Україні. – 2005. – Спецвипуск. – С. 53–56.
3. Квашиш В. Преступность и правосудие: ответы на вызовы XXI века / В. Квашиш // Российская юстиция. – 2000. – № 9. – С. 34–37.
4. Про практику застосування судами України законодавства про звільнення особи від кримінальної відповідальності : постанова Пленуму Верховного Суду України від 5 листоп. 2005 р. № 12 // Вісник Верховного Суду України. – 2006. – № 2. – С. 2–4.
5. Келина С. Г. Теоретические вопросы освобождения от уголовной ответственности / С. Г. Келина. – М. : Наука, 1974. – 232 с.
6. Основні принципи застосування програм відновлювального правосуддя в кримінальних справах : резолюція Економічної і соціальної ради ООН 2000/14 від 27 лип. 2000 р. // Відновне правосуддя в Україні. – 2005. – С. 48–52.
7. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
8. Про положение жертв преступлений в уголовном судопроизводстве : основополагающее решение Совета Европейского Союза от 15 марта 2001 г. // Вестник восстановительной юстиции. – 2002. – Вып. 4. – С. 72–77.
9. Сесар К. Карательное отношение общества: реальность и миф / К. Сесар // Правоведение. – 1998. – № 4. – С. 162–171.
10. Впровадження альтернативних засобів розв'язання конфліктів у судову систему України : рекомендації міжнар. наук.-практ. конф. від 21 трав. 2000 р. // Відновне правосуддя в Україні. – 2005. – Спецвипуск. – С. 80–81.
11. Гроенхайзен М. Медиация жертвы и правонарушителя: правовые и процедурные гарантии. Эксперименты и законодательство в судебной практике некоторых европейских стран / Марк Гроенхайзен // Вестник восстановительной юстиции. – 2003. – Вып. 5. – С. 67–78.
12. Землянська В. Вивчення досвіду Польщі в сфері медіації / В. В. Землянська // Право України. – 2004. – № 3. – С. 135–137.
13. Баулін Ю. В. Звільнення від кримінальної відповідальності : монографія / Ю. В. Баулін. – К. : Атіка, 2004. – 296 с.
14. Коэн С. Социальный контроль и политика реформ / Стэнли Коэн // Правосудие по делам несовершеннолетних. Мировая мозаика и перспективы в России. Вып. 2 : в 2 кн. Кн. 1 / под ред. М. Г. Флямера. – М. : Судеб.-прав. реформа, 2000. – С. 158–196.
15. Землянська В. В. Запровадження медіації у кримінальне судочинство України / В. В. Землянська // Прокуратура. Людина. Держава. – 2004. – № 6. – С. 107–111.
16. Пропозиція щодо закріплення процедури примирення між потерпілим та обвинуваченим у проєкті Кримінально-процесуального кодексу України // Вісник Верховного Суду України. – 2005. – № 3 (55). – С. 37–39.
17. Про практику застосування судами України законодавства про звільнення особи від кримінальної відповідальності : постанова Пленуму Верховного Суду України від 5 листоп. 2005 р. № 12 // Вісник Верховного Суду України. – 2006. – № 2. – С. 2–4.

Надійшла до редколегії 23.06.2011

СОЛОВЬЕВА-ПОЛУДНИЦЫНА Е. Е. ПРОБЛЕМЫ ПРИМЕНЕНИЯ МЕДИАЦИИ ПРИ ПРЕКРАЩЕНИИ УГОЛОВНЫХ ДЕЛ

Раскрыты проблемы производства по уголовным делам, которые могут быть прекращены на основании примирения сторон при применении такого способа урегулирования конфликтов, как медиация, и предложен ряд способов усовершенствования этой процедуры в уголовном процессе Украины. Определены этапы медиации и дана их характеристика.

SOLOVIEVA-POLUDNITSYNA E. PROBLEMS OF USING THE MEDIATION AT THE CLOSING OF CRIMINAL CASES.

The problem of criminal proceedings that may be terminated on the basis of reconciliation in the application of this method of conflict resolution as mediation and ways to improve this procedure in the criminal process in Ukraine are worked out. The stages of mediation are defined and their characteristics are given.